

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § Svar på interpellation 2005/06:104 om långsiktig lösning för förbindelsen till Holmön

Anf. 56 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Gunilla Tjernberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att få till stånd en långsiktigt hållbar och samhällsekonomiskt effektiv lösning för förbindelserna med Holmön. Förra gången interpellanten och jag diskuterade Holmön var i en interpellationsdebatt den 13 februari 2003 tillsammans med Ulla Löfgren. Mitt besked i kammaren den gången var att jag planerade att lämna en proposition till riksdagen där bland annat frågor kring allmänna färjor skulle tas upp. Arbetet med en transportpolitisk proposition pågår för närvarande och det är fortfarande min avsikt att behandla frågan om färjor i den kommande propositionen. Liksom jag hävdade i vår senaste interpellationsdebatt menar jag att det är mycket angeläget att vi hittar en långsiktig samförstånds lösning för trafiken till Holmön och andra aktuella öar. Det finns också ett behov av att klargöra vissa principiella förhållningssätt när det gäller gränsen mellan allmänna och enskilda färjor.

Vägverkets uppgift är att hålla statlig infrastruktur – vägar och tillhörande väganordningar – medan regional kollektivtrafik bedrivs av trafikhuvudmännen. Den utredning som Gunilla Tjernberg refererar till, Brevutredningen, konstaterade att det finns ett litet antal förbindelser där endast enstaka motorfordon kan tas ombord. Här menar jag att vi måste dra en principiell linje och konstatera att en sådan båtförbindelse är kollektivtrafik på vatten.

För att nå en långsiktig samförstånds lösning kommer regeringen att utse en särskild förhandlingsman för att finna formerna för trafikhuvudmännens övertagande av viss sådan båttrafik, däribland Holmön. Också andra leder som helt eller delvis finansieras med Vägverkets anslag kan bli aktuella för övertagande.

När det gäller förbindelsen vintertid har regeringen tidigare konstaterat att det inte kan bli aktuellt att inrätta en särskild vinterväg med stöd av väglagen eftersom vintervägar som hålls av Vägverket inte får trafikeras av terrängmotorfordon eller terrängsläp. Jag vill därför avslutningsvis framhålla att fram till dess att förhandlingsmannen avslutat sitt arbete kommer regeringen att ge Länsstyrelsen Västerbotten i uppdrag att fortsätta staka och hålla en förbindelse över isen mellan Holmön och fastlandet.

Holmöfärjan är enl UM ingen väganordning utan ska hänföras till kollektivtrafik

Förhandlingsmannen ska inte utreda vem som ska vara huvudman utan hur huvudmannaskapet ska överföras till trafikhuvudmannen

Vägverket kan aldrig bli huvudman för vintertrafiken.

Anf. 57 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Tack för svaret.

Jag tog del av Ulrica Messings svar vid en debatt som vi hade för två och ett halvt år sedan med anledning av en interpellation som Ulla Löfgren då hade ställt, och jag vet att jag efter den debatten var ganska hoppfull. Jag kände tillförsikt. Jag kände att infrastrukturminister Messing hade en ambition att lösa den här frågan. Och jag tror att jag kan säga att jag inte drömde om att jag skulle stå här drygt två och ett halvt år senare och att vi skulle vara i samma läge nu som vi var då. Det är därför som jag har väckt den här interpellationen igen.

Fru talman! Kommunikationerna mellan Holmön och fastlandet, framför allt vintertid, är minst sagt bekymmersamma. När det är som värst tvingas de boende leva isolerade med allt vad det

innebär. Hela den här historien och berättelsen redogjorde vi för förra gången vi debatterade, men vi ska ta upp lite grann igen i dag.

Det är drygt 90 personer som i dag är bofasta på Holmön. Jag är övertygad om att många av dem med stort intresse och på olika sätt kommer att följa och ta del av den här debatten. Jag tror också att många av dem som brukar vistas och bo på Holmön sommartid kommer att följa debatten och lyssna på ministerns svar med spänning i dag.

Av de boende pendlar dagligen ungefär 15 personer till jobb och skola på fastlandet. Problemet med förhållandena i vintertrafiken löses mer eller mindre dag för dag. Möjligheterna att pendla till jobb på fastlandet är i dag minst sagt begränsade. Barn tvingas bo inackorderade. Äldre oroar sig för om de inplanerade sjukhusbesöken ska kunna bli av. Jag hade ett samtal med en sådan äldre man för inte länge sedan.

Vägverket säger sig sköta båtförbindelsen ”så länge färjan kan gå” – det lät som en visa. Utöver det tar man inget ansvar för kommunikationerna.

Fru talman! Efter åtta års utredande har regeringen och infrastrukturminister Messing ännu inget svar på hur problemet med vinterförbindelserna till Holmön ska lösas. Det är anmärkningsvärt.

Åtta år är en lång tid. Utredningarna har snarare lett till en försämring. Brevutredningen medförde att förhandlingarna mellan Vägverket och Umeå kommun avstannade. Ingen av aktörerna ville ta några som helst initiativ förrän frågan om huvudmannaskapet var löst.

Som jag sade är det drygt två och ett halvt år sedan vi stod här senast i samma ärende. Då, i februari 2003, hänvisade ministern till en kommande proposition där bland annat frågor kring allmänna färjor skulle tas upp. Arbetet med den trafikpolitiska propositionen pågår fortfarande, hör jag i ministerns svar. Ministern sade inte i den debatten någonting om att den lösning som hon hänvisade till låg flera år bort i tiden.

Fru talman! År 2003 gav regeringen Länsstyrelsen Västerbotten i uppdrag att ordna en vinterled till Holmön, i praktiken en skoterled under två år. Efter det skulle frågan få en permanent lösning. Jag vet att infrastrukturministern sade så vid det tillfället. Hon lovade också holmöborna att de skulle slippa leva i det vakuum som har uppstått. Nu har det gått två år, men löftet är ännu inte infriat.

Anf. 58 ULLA LÖFGREN (m):

Fru talman! Fru statsrådet! Att jag är engagerad i den här frågan har ju framgått av tidigare debatter, interpellationer och frågor. Att jag är så engagerad beror på att jag känner att jag har ett personligt intresse i frågan. Det är nämligen så att förbindelserna till Holmön var upprinnelsen till att jag blev politiskt aktiv en gång i tiden. 1979 var jag med och bildade Holmöns stug- och intresseförening, vars huvudsyfte var att Holmön skulle kunna fortsätta att vara en levande kulturbygd. Vi uppvaktade kommunen, länsstyrelsen och Vägverket och fick då till stånd en ny färja. Det var en framgång. Men nu är det sämre igen, så nu är det verkligen dags för ett nytt avstamp i den här frågan. Det är lika eländigt om inte eländigare än vad det var 1979, då vi bestämde oss för att ta tag i saken.

Precis som Gunilla Tjernberg sade tar det här tid. Under den tid som det tar hinner människor ge upp och ledsna och överge sina drömmar och sina ambitioner. Det tycker jag är väldigt synd, för öar är någonting unikt. Och vi ska vara rädda om de öar vi har i Sverige där det finns befolkning och en gammal ökultur att slå vakt om. Därför tycker jag att någonting nu borde hända väldigt snabbt.

Den transportpolitiska propositionen skulle ha kommit tidigare. Den är försenad, och det är ju ledsamt. Jag tycker att man borde ha kunnat göra någonting i särskild ordning. Men jag tror inte att det är den här frågan som är svår att komma överens om i den transportpolitiska propositionen. Min lilla korta fråga just nu är: Varför måste man vänta med att tillsätta förhandlingsmannen tills propositionen är framlagd? Kan inte statsrådet tillsätta förhandlingsmannen nu på en gång?

Anf. 59 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Först några korta kommentarer till Gunilla Tjernbergs inlägg, därför att det är inte samma förutsättningar nu som då. Förra gången vi tre träffades i en interpellationsdebatt var alla aktörer till och med oense om vem som skulle staka vägen under vintertid. Det gav naturligtvis grund för en otrolig oro för alla boende på Holmön att de inte skulle kunna leva och verka där under den tid på året då det är snö och is. Den oron mötte vi genom att ge länsstyrelsen ett uppdrag att fram till dess att vi hittar en långsiktig och permanent lösning är det länsstyrelsen som har det uppdraget vintertid. Det har de nu skött under två vintrar.

Det är ett viktigt uppdrag, även om man kan tycka att det i sammanhanget är lite pengar. Under hela förra året lade länsstyrelsen ut ungefär 55 000 kr på att involvera tre boende på ön att sköta servicen. Men det är ändå en viktig service. Det uppdraget kommer att ligga kvar där ända tills vi löser frågan långsiktigt.

När vi debatterade frågan senast hade jag bilden framför mig att vi skulle lägga fram den transportpolitiska propositionen tidigare än vad vi nu kommer att göra. Skälet till att den kommer senare är delvis att vi har lagt in fler frågor i den transportpolitiska propositionen.

Det är alltid en avvägning att fundera över hur mycket av en sammanlagd transportpolitik man ska väva in för att kunna göra den helhetsbedömning som är viktig och hur mycket man ska rycka loss och gå fram med lite tidigare.

Jag kommer ihåg att vi också konstaterade när vi samlades att den här frågan började redan år 1951 när man drog in det allmänna underhållet på färjelinjen. Jag inser att många holmöbor men också andra öbor är hårt prövade i fråga om kommunikationerna.

Nu sitter vi i slutdiskussioner om den transportpolitiska propositionen. Vi kommer att bli klara inom bara några veckor. Men om det mot vad jag vet i dag skulle inträffa något som gör att vi inte blir klara med den transportpolitiska propositionen nu under vintern är jag beredd att rycka loss just den här frågan.

Den rör inte bara Holmön. Vi har i dag 13 enskilda färjeleder runt om i landet. Vi vill tillsätta en förhandlingsperson, en man eller en kvinna, som tittar på hur vi långsiktigt löser fler liknande svåra frågor som den som vi debatterar här i dag om förbindelsen mellan Umeå och Holmön.

Jag vill gärna hålla ihop den frågan med de transportpolitiska frågorna i vid mening. Vi talar här om kollektivtrafik, flyg, järnväg och väg. Men om någonting skulle uppstå som gör att den transportpolitiska propositionen får skjutas på ytterligare en gång kommer jag att gå vidare med just det här förhandlingsuppdraget utanför propositionen.

Anf. 60 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Det tycks som om både ministern och jag är överens om att det är angeläget att få en långsiktig lösning på problemen med kommunikationerna mellan Holmön och fastlandet. Det gäller naturligtvis också andra öar, men nu är det Holmön som jag lyfter fram i dag. Jag vill tolka det så. Jag ger ministern en chans till.

För min del handlar det om en lösning i närtid. Det handlar inte om någon mer utredning. Den här frågan är för viktig för framtiden. Det har utretts, och det har varit väldigt många personer involverade i hur en lösning skulle kunna se ut. Någon mer utredning gynnar inte frågan. Det har jag inte heller hört att det ska bli.

Undersökningar visar att det är många som skulle vilja flytta ut till ön om bara kommunikationerna fungerade. Företag vill utveckla och vara kvar. Framför allt är servicen viktig för öborna. Här är kommunikationen avgörande.

Ministern aviserar att en särskild förhandlingsman ska utses för att finna formerna för en lösning. Det kan jag tycka är rätt rimligt. Men för att förhandlingsmannen eller förhandlingskvinnan ska klara sitt uppdrag att uppnå en långsiktigt hållbar lösning måste ett antal frågor ställas och bli belysta.

Jag vill göra det här. Sker inte de klarläggandena är risken uppenbar, och jag är rädd att den förhoppning som väckts går om intet. Det kanske ställs ut nya löften som inte infrias, och så är vi tillbaka där vi är i dag. Dit ska vi inte. Vi ska vidare. Frågan ska lösas.

Riktigt trygg känner jag mig inte. Men jag ska ställa några frågor om detta.

När kommer förhandlingsmannen eller förhandlingskvinnan att tillsättas? Lite svar fick jag redan innan. Men precisera det gärna en gång till.

Vilket blir hans eller hennes specifika uppdrag? Hur tänker sig ministern formulera ett direktiv?

Kommer innehållet i uppdraget att medge en viss frihet, vilket jag själv tror vore bra?

(Statsrådet ULRICA MESSING: Vad sade du som fråga två?)

Jag sade: Vilket blir hans eller hennes specifika uppdrag? Hur blir direktivet?

(Statsrådet ULRICA MESSING: Vad var nästa fråga?)

Nästa fråga var: Kommer innehåller i uppdraget att medge en viss frihet, vilket jag tror vore väldigt bra? Det lade jag till själv.

När ska hon eller hon vara klar med sitt arbete?

Jag kan konstatera att holmöborna ännu inte kan se någon ljusning i sikte. Jag hoppas att vi efter den här debatten har kommit ett litet steg närmare en ljusning. Det här har utretts i åtta år. Nu ska vi vidare, och frågan ska lösas.

Att Länsstyrelsen Västerbotten har fått ett förnyat uppdrag från regeringen att fortsätta att staka och hålla en förbindelse över isen mellan Holmön och fastlandet innebär i praktiken ingen förbättring för de boende på Holmön. Det fortsätter som i dag.

Jag vet att länsstyrelsen gör ett bra jobb. Jag sitter själv i dess styrelse. Jag vet att den inte har fått uppdraget. Men det kanske är på väg. Jag återkommer i mitt sista inlägg.

Anf. 61 ULLA LÖFGREN (m):

Fru talman! Jag tänker inte hålla på att käbbla om att det har tagit tid och att det är viktigt att det kommer till ett slut. Det är inte meningsfullt. Men lika fullt vore det bra med ett klart besked. Det handlar just om ovissheten. När får vi veta? Törs vi satsa? Vi behöver ett slutdatum. Kan ministern ge ett slutdatum, att den och den dagen ska förhandlingsmannen vara färdig? Då får holmöborna veta hur det blir i framtiden.

Anf. 62 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Ett datum när förhandlingspersonen ska vara klar kan jag inte ge löfte om i dag. Men jag ska försöka förtydliga mig lite grann i de fyra frågor som Gunilla Tjernberg ställde.

Den första gav jag ett svar i mitt förra inlägg. Vi förhandlar nu intensivt om den transportpolitiska propositionen. Jag är väldigt optimistisk. Vi kommer snart att gå fram med den. Men om något som jag inte känner till i dag skulle medföra att vi skjuter den framåt ytterligare en tid rycker jag loss den här frågan. Det gäller 13 enskilda färjeleder där vi av olika skäl måste hitta lösningar. Det är också svaret på en av Gunilla Tjernbergs frågor, nämligen om det finns någon frihet i uppdraget. Det måste det göra. Jag är inte säker på att vi hittar samma typ av lösning för alla färjeleder. Där får det vara en öppenhet som bygger på lokala och regionala idéer och möjligheten till lokal och regional förankring.

Vi har samma behov att kunna garantera servicen och kunna planera både för privatpersoner och för företagare. Men jag är öppen för att lösningarna för färjelederna ibland kan se olika ut beroende på förutsättningarna lokalt och regionalt.

Uppdraget ska vara att hitta lösningar för de 13 enskilda färjeleder som nu finns runt om i landet. Ibland kan det vara privata aktörer som upphandlas. Ibland kan det vara myndigheter som ska få det specifika uppdraget.

En fråga gällde när förhandlingspersonen kan vara klar. Det vågar jag inte säga. Men jag skulle uppskatta om man när man tittar på de 13 enskilda färjelederna kan vara beredd att låta lösningarna få ta lite olika lång tid. Man måste inte vara klar med alla 13 lederna, eller med tio eller åtta.

I den mån man hittar en lokal och regional koppling, där man har samsyn om hur lösningen kan se ut för att garantera kommunikationen i framtiden, kan man också avsluta arbetet med just den färjeleden och fortsätta med de andra. Den friheten måste också finnas för förhandlingspersonen.

Anf. 63 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Jag tackar för svaret, som känns hoppfullt.

Jag skulle vilja måla upp en vision i arbetet. Den skulle kunna se ut ungefär så här. Man skulle ge holmöborna en tid på tre år att visa att det man talar om har substans. Det kan vara en kostnad på ett par miljoner per år. Lite medel ska naturligtvis tillföras. Med det skulle man kunna öka turtätheten. Därigenom får man en turlista för att både bo och pendla. Det skulle öka möjligheten att åka emellan.

Här tror jag att det skulle vara bra om man hade med Umeå kommun, Vägverket, länsstyrelsen, Glesbygdverket och naturligtvis holmöborna, dem skulle jag nämnt först. Det skulle vara självklara partner för att utforma en sådan lösning. Där har en förhandlingsman eller förhandlingskvinna en mycket viktig funktion. Det är en sådan lösning jag sett framför mig när jag tänkt väldigt mycket på det. Jag skickar med det.

Det är så vi är överens om att det är; det handlar om att få en fungerande och tillfredsställande kommunikation. Det är viktigt att detta löses för Holmön.

Om det finns möjligheter till arbetspendling och möjligheter att bo och leva på en ö så får vi öar som utvecklas och som också kommer att kunna ge andra som inte bor på ön en fantastisk möjlighet att se och upptäcka dess natur. De kan få göra en livskvalitetsresa som vi har ett ansvar för.

Det är min förhoppning att arbetet ska kunna komma till stånd för att möjliggöra för Holmön att vara det viktiga paradiset på jorden som det är.

Anf. 64 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag vill understryka att vi kommer att arbeta vidare med frågan, och jag vill gärna hålla ihop den med den transportpolitiska propositionen. Men jag drar mig inte för att rycka loss den om jag känner en oro för tidtabellen.

Om vi tre ses här igen för ytterligare en interpellationsdebatt så hoppas jag att vi inte diskuterar varför det inte har blivit någon lösning, utan vad vi tycker om den lösningen. Jag är mån om att detta får ett positivt slut.

Överläggningen var härmed avslutad.